

Szakmai és társadalmi kapcsolatok segítése

Készítette: Fehér Boróka, Gerencsér Tamás, Tatár Babett és Ujvári-Oláh Lia Dóra
(Szakmai Fejlesztési és Módszertani Iroda)

Részvétel leendő szociális szakemberek képzésében – terepgyakorlati koordináció

2024-ben is több szolgáltatásunkban biztosítottunk gyakorlati lehetőséget felsőoktatási és szakoktatási intézmények hallgatói számára. Leginkább szociális területek hallgatói (pl. szociális munkás, szociálpedagógus) töltik nálunk gyakorlatukat, de emellett pszichológus és egészségügyi szakokon tanuló hallgatók is érkeztek hozzánk.

A gyakorlatok túlnyomó többsége az oktatási intézmények elvárásainak megfelelően, klasszikus módon, tereptanár mentorálásával valósul meg. Ennek során a gyakornokok megismerik az adott szolgáltatás működését, az ügyfelek támogatása során alkalmazott eszközöket, illetve egyes tevékenységekben közreműködnek. A tereptanárral közösen, rendszeresen értékeli a gyakorlat során elsajátított információkat, készségeket, miközben a gyakornokok visszajelzéseket adnak az általuk szerzett tapasztalatokról és szakmai megéléseikről.

A hallgatók jelenléte stábaink és szolgáltatásaink számára nem csak azért hasznos, mert az itt eltöltött idő alatt feladatokat lehet rájuk bízni, hanem azért is, mert a gyakorlatvezetés a nálunk dolgozó szakemberek számára is egy lehetőség arra, hogy tudatosan, az ismeretátadás szándékával tekintsék át az adott intézményben folyó gyakorlati munkát. Emellett, mivel a gyakornokok is meg lehetőségen komoly elméleti ismeretekkel rendelkeznek, felvetéseikkel, illetve kérdéseikkel segíthetik, hogy saját tevékenységünkre más szempontból, korábban kevésbé hangsúlyozott aspektusokat figyelembe véve is rá tudjunk tekinteni. Célunk, hogy az itt töltött képzési idő hatékonyan hozzá tudjon járulni ahhoz, hogy elhivatott, a szakma értékeit képviselni tudó szakemberek váljanak a nálunk gyakorlatukat töltő hallgatókból. Ez pedig számunkra azért is fontos, hiszen többször is előfordult az évek során, hogy valaki korábban gyakornokként, később kollégaként erősítette valamelyik stábunkat. A gyakorlat során szerzett élmények és impulzusok pedig minden bizonnyal hatással voltak arra, hogy munkahelyként is minket választottak.

2024-ben összesen 13 gyakornok töltötte le az ilyen jellegű gyakorlatát a BMSZKI valamely szolgáltatásában.

Ezen klasszikus gyakorlat típus mellett, 2024. őszi félévében kezdődött meg a Semmelweis Egyetem szociális munkás MA szakkal való együttműködésünk keretében egy újfajta szolgáltatásfejlesztési célhoz kapcsolódó projekt alapú gyakorlat megvalósítása is. Ez a folyamat az érintett évfolyamok számára 3 szemesztert ölel fel, melynek keretében 4-5 fős hallgatói csoporttal dolgozunk együtt. Az őszi félévben történt meg a fejlesztési céljainkhoz kapcsolódó programok megajánlása, és az azokból való választás.

A gyakorlat megvalósítása úgy történik, hogy a program kiválasztását követő félévben a hallgatók szükségletfelmérést, diagnózisalkotást végeznek, majd a harmadik félévben az eredmények alapján, egy közreműködő stábbal közösen a gyakorlati munkában szociális munkások által alkalmazható eszközöket, szolgáltatások működésmódjához kapcsolódó ajánlásokat dolgoznak ki.

2024-ben a hallgatók két programból választhattak. Az egyik egy három szolgáltatásunkat érintő, a nők biztonságával kapcsolatos felmérés lefolytatása, majd az érintett ügyfelekkel közösen történő ajánlások megteremtése. A másik programban az egyes adósságtípusok rendezésére vonatkozó információk és lehetőségek, illetve az adósságok felhalmozódásának megelőzéséhez kapcsolódó jó gyakorlatok összegyűjtését és szociális munkásaink között történő elterjesztését segítő anyag kidolgozását kértük. Az az 5 hallgató, aki a BMSZKI-ban végzi ezt a gyakorlatot, végül az adósságrendezéshez kapcsolódó programban való együttműködés mellett döntött, így 2025-ben e cél kapcsán kezdhettük meg a közös munkát.

Oktatási intézmények vagy hallgatóik a terepgyakorlatok mellett intézménylátogatások kapcsán is gyakorta megkeresik szervezetünket. Az egyéni megkeresések mellett 2024-ben két csoportos intézménylátogatásra került sor. A Fészek Waldorf Iskola 8 diákja a menekült családok átmeneti szállását látogatta meg, míg egy Litvániában szociális továbbképzéseket szervező intézmény 46 fős csoportja számára a Dózsa Átmeneti Szálló nagytermében tartottunk a lakhatási szegénységben érintett emberek és csoportok helyzetéről és lehetőségeiről, illetve a magyarországi hajléktalanellátás, ezen belül pedig a BMSZKI által nyújtott ellátásokról tájékoztató előadást.

Részvétel társadalomtudományi kutatásokban

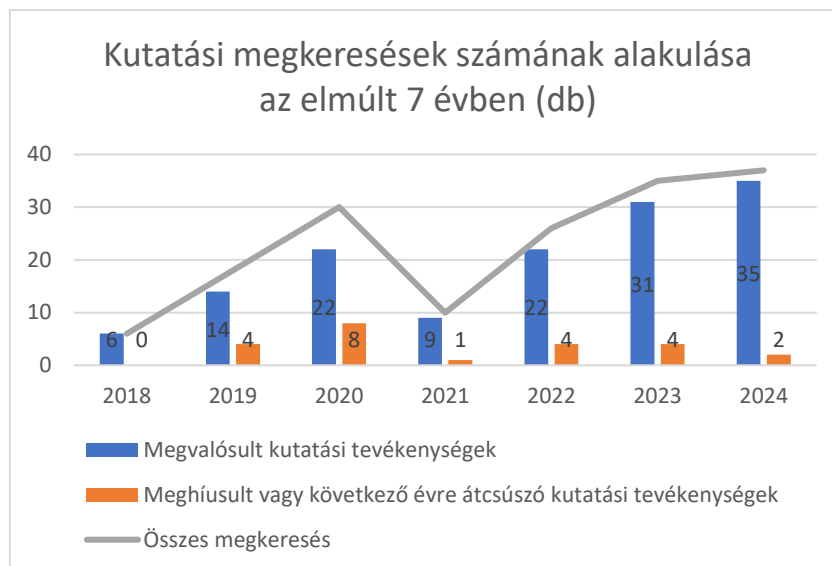
A BMSZKI mérete, szolgáltatásainak sokszínűsége, szakmai munkánk színvonala és annak részletes dokumentálása lehetővé teszi, hogy szerepet vállaljunk olyan kutatások segítségével, amelyek kapcsolódnak az általunk ellátott feladatokhoz, ügyfélkörünkhöz.

2024-ben 37 kutatási tevékenység zajlott az intézményeinkben, amelyekben a kutatásokat összefogó koordinátor valamilyen módon érintett volt. Ebből 3 az előző évről húzódott át, de még ebben az évben is adott feladatokat, két kutatás pedig nem valósult meg, bár adminisztratív feladataink ezekkel is voltak.

Készültek intézményeinkben kérdőíves felmérések, fókuszcsoportos beszélgetések, interjúk ügyfelekkel és kollégákkal egyaránt.

A megkeresések nagyon vegyes képet mutatnak abban a tekintetben, hogy milyen tudományág területéről érkeztek: a szociális munkán, szociológián túl, pszichológia, tájépítész, geográfus, jog, mentálhigiéné és még üzleti, gazdasági képzési területekről is érkeztek hallgatók. Nagyon örülünk ennek, hiszen ez azt mutatja, hogy nincs olyan tudományos terület, amelynek ne volna, ne lehetne köze a leszakadó társadalmi csoportokhoz, a megsegítésükhöz vagy egyáltalán ahhoz a gondolathoz, hogy a társadalmi kirekesztés hogyan lenne megelőzhető.

A lenti diagramon látható, hogy évről évre növekszik a kutatási megkeresések száma. Ebben ugyan volt egy visszaesés a pandémia időszakában 2021-ben, de idén annak ellenére tovább nőtt, hogy volt két hónap az évben, amikor leterheltségünk miatt új kutatási megkereséseket nem tudtunk befogadni.

A BMSZKI számára az lenne a legfontosabb, hogy ezen kutatásokból a tapasztalatok, információk vissza tudjanak áramlani az ellátásba, de sajnos erre már a legritkább esetben van csak kapacitásunk, hogy utána menjünk a dolgozatok, kutatási jelentések bekérésének, kutatási beszámolókon részt vegyünk stb. Ennek ellenére 2024-ben két nagyon jó dolgozatot visszakaptunk, aminek tapasztalatait biztosan fogjuk tudni használni a munkánk során.

Iskolai Közösségi Szolgálat

Szervezetünk együttműködik több budapesti középiskolával is abban, hogy tanulóiknak lehetőséget biztosítsunk az iskolai közösségi szolgálat keretében rászoruló embereket segítő programjainkban való közreműködésre. 2024-ben négy középiskolai tanuló vett részt ilyen tevékenységekben. Ennek során közösségi programok szervezésében és megvalósításában, illetve a szolgáltatások belső terének lakókkal közösen történő szebbé tételében voltak leginkább segítségünkre a diákok.

Társadalmi érzékenyítés, szakmai és társadalmi párbeszédet segítő tevékenységeink

Útkereső társasjáték

A BMSZKI saját fejlesztésű társasjátéka az Útkereső társasjáték (részletek itt: <https://www.bmszki.hu/hu/elso-lepes/jatek>), ami hajléktalanságban élő emberek mindennapi életébe enged bepillantást. A játékot többek között középiskolákba, adományozói partnereinkhez, társszervezetekhez, szociális szakképzésben résztvevő hallgatókhoz szoktuk elvinni, azzal a céllal, hogy bővebb ismeretekre tegyenek szert a játékosok a hajléktalan emberek életében előforduló döntési helyzetekkel, a számukra elérhető lehetőségekkel, a hajléktalanellátó intézményrendszerrel és a hazai lakhatási szegénységgel kapcsolatban.

2024-ben az alábbi fontosabb játékkalkalmakra került sor:

- Részt vettünk különböző fesztiválokon: a Bánki-tó fesztivál, a Kolorádó fesztivál, a Fekete Zaj fesztivál, de részt vettünk a VALYO-Rakpart-os hétvégi programjában idén is (ezekről részletesebben az önkéntes koordinátor beszámolójában olvashatnak).

- Egy megállapodás keretében egy korábban a BMSZKI-ban dolgozó, a játékvezetést megtanult kollégánk – Verrasztó Edina – bevitte az Útkeresőt a Szegedi Tudományegyetem Kossuth Zsuzsanna Technikum és Szakképző Iskola, és partnere, a Szent-Györgyi Albert Klinikai Központ egészségügyi képzéseibe. A program célja az volt, hogy fejlesszük a tanulók empátiáját, társadalmi érzékenységét és önreflexióját, valamint elősegítsük nyitottabb hozzáállásukat az egészségügyi ellátással kapcsolatos társadalmi kihívások megértéséhez. A nyári gyakorlat keretében a társasjáték szerves része lett az oktatási folyamatnak, és év közben is beépítették kisebb csoportos foglalkozásokba. A nyári gyakorlat azért ideális időpont a társasjáték alkalmazására, mivel ekkor találkoznak először az egészségügyi technikumba járó tanulókkal a duális partner oldaláról. Ez az időszak kulcsfontosságú, hiszen a tanulók ilyenkor szembesülnek először az egészségügyi munka valódi kihívásaival és felelősségeivel. A játékvezető visszajelzése alapján a társasjáték lehetőséget adott arra, hogy a diákokat segítse felkészülni a gyakorlat során várható helyzetek empatikus és érzékeny kezelésére. A játék abban is segíti őket, hogy tudatosítsák a döntéseik és cselekedeteik hatását másokra, és hogy megértsék az egészségügyi ellátáshoz kapcsolódó társadalmi összefüggéseket.

Verrasztó Edina játékvezető visszajelzése: „A játék közben zajló beszélgetések során a tanulók nemcsak mélyebb rálátást kaptak a szakmájuk emberi oldalára, hanem lehetőséget is, hogy megosszák kezdeti benyomásaikat, kérdéseiket és bizonytalanságaikat. A foglalkozások során tapasztaltuk, hogy a diákok társadalmi ismeretei jelentős hiányosságokat mutatnak, például nem ismerik az albérleti árakat, a lomtalanítás fogalmát, vagy hogy hogyan működnek a szociális támogatási rendszerek. Emellett az előző évekhez képest a mostani diákok kevésbé bizonyultak befogadónak, kritikusabbak és előítéletesebbek voltak, hajlamosabbak voltak a problémák mögött személyes hibákat vagy felelőtlenséget feltételezni. Ez a hozzáállás abban is tetten érhető volt, hogy a társadalmi problémák kapcsán inkább a "miért nem próbál jobban" vagy a "mindenki a maga szerencséjének kovácsa" típusú érveket hozták fel, kevésbé értve meg a rendszerszintű akadályokat vagy a társadalmi háttér hatásait. Kritikus szemléletük ugyanakkor lehetőséget nyújtott arra, hogy elmélyültebb beszélgetéseket folytassunk a helyzetek összetettségéről, és rávilágítsunk a társadalmi struktúrák szerepére az egyéni sorsok alakulásában.

Ez a tapasztalat azt mutatja, hogy még nagyobb szükség van az ilyen jellegű programokra, amelyek segítenek a diákoknak megérteni és elfogadni a különböző társadalmi helyzeteket és kihívásokat. A diákok pozitív visszajelzéseket adtak, és több fontos tanulságot vontak le a játék során. Az ideai tapasztalatok alapján bízunk benne, hogy a következő tanévben is be tudjuk építeni a játékot az oktatásba. Ezáltal a játék szerves részét képezi a szakmai szocializációjuknak és az egészségügyi szerepük tudatosításának.”

2024-ben a játékvezetésbe több kollégánk is beletanult, így reméljük, hogy több megkeresésnek tudunk a jövőben eleget tenni.

Szakmai párbeszéd, intézménylátogatások hazai és nemzetközi szinten

Részben a szakmai párbeszéd, különböző szociális szereplők közötti párbeszéd segítése, részben a saját munkánk megismertetése céljából szervezünk, és teret is adunk különböző intézménylátogatási kéréseknek egyik vagy másik szervezeti egységünkben, amennyire ezt kapacitásaink megengedik. Ebből 2024-ben a legjelentősebbek a következők voltak:

- 2024. májusában a győri Hajléktalanokat Segítő Szolgálat szakmai stábjába látogatta meg a Kőbányai út és Könyves Kálmán körút kereszteződésében található intézményeinket. Az útkereső társasjátékon túl az intézményi egység összes stábjában látogatást tettünk velük.
- 2024. őszén egy nagy létszámú, szociális szakemberekből álló litván csoport érkezett a Dózsa György úti központunkba. Azt kérték, átfogóan mutassuk be nekik a magyar hajléktalanellátó intézményrendszert és ezen belül a BMSZKI szolgáltatásait.
- 2024. decemberében pedig Dél-Korea Egészségügyi és Jóléti Minisztériumának egy, a rehabilitációs politikákért felelős tisztviselőiből álló delegációja érkezett hozzánk, hogy megismerjék a magyar hajléktalanellátást és ezen belül a BMSZKI szolgáltatásait.

A fenti programok megszervezésében és lebonyolításában a Szakmai Fejlesztési és Módszertani Iroda, a BMSZKI társadalmi és Sajtókapcsolati referense és a telephelyeinken dolgozó vezetők és kollégák vettek részt.

Kutatási tevékenységek, előadások, publikációk

Fehér Boróka és Lengyel Lea ebben az évben is folytatta a hajléktalan nőkkel, illetve a többgenerációs hajléktalan családokkal megkezdett vizsgálatát az intézményi szociális munka dokumentációja alapján. Eredményeiket az alábbi tanulmányokban publikálták:

- [Generációkon átívelő ismétlődő \(összetett\) hátrányok hajléktalan családok körében](#), Szociológiai Szemle 2024/3
- [Hajléktalan nők biztonsága koedukált intézményekben](#), Párbeszéd 2024/2

Eredményeiket az alábbi fórumokon keresztül osztották meg:

- Nők a házban – „Nők az ellátórendszerben” [Nők a házban podcast sorozat](#)
- 2024. október – „A látható hajléktalanság csökkent, de a lakhatási bizonytalanság egyre súlyosabb ma Magyarországon” [Qubit podcast](#)
- The challenges of homeless women in mixed services – [Woman XXI](#), Porto (2024. szeptember)

- Egy digitális adatbázis használata és annak dilemmái egy szociális intézményrendszer napi gyakorlatában és az ezen alapuló kutatási tevékenységekben; [Magyar Szociológia Társaság Vándorgyűlése](#) (2024. november 27-29)

A [Budapest Ösztöndíj Program](#)¹ keretében 3 hallgatót fogadtunk. Beke Míra és Martinez Bernadett, továbbá Doszlopné Simoncsics Fanni, az ELTE szociálpedagógia MA szakos gyakornoka a kapcsolattartó helyiségekkel kapcsolatos interjúkat végezték. A hazai és nemzetközi szakirodalmak feldolgozása után a BMSZKI több intézményében kerestek fel olyan hajléktalan szülőket, illetve néhány esetben nagyszülőket, akiknek kiskorú gyermekei (unokái) vannak, hogy a jelenlegi kapcsolattartás körülményeiről, illetve a vágyott kapcsolattartásról beszélgesse velük. Az adatgyűjtés során résztvevői megfigyelést végeztek két gyermekvédelmi intézmény kapcsolattartási napján, valamint gyermekvédelmi és hajléktalan ellátásban dolgozó szakemberekkel is készítették interjút. A 2025 elején elkészülő tanulmányokat a kapcsolattartó helyiségek eljárásrendjének kialakításához fogjuk felhasználni.

2024 októberében a BMSZKI társszervezésében zajlott a [Keresztmetszeti adatgyűjtés a hajléktalanságról és az otthontalanságról az Európai Unió városaiban: közös módszertan kidolgozása](#) projekt keretében az intézményeinket használó, valamint a közterületen élő hajléktalan emberek megszámolása, illetve kérdőíves felmérése. Az európai projekt keretében 15 nagyvárosban (Charleroi, Namur, Tilburg, Nijmegen, Dublin, Cork, Bochum, Münster, Porto, Milánó, Catania, Ljubljana, Budapest, Kassa, Lyon) zajlott hasonló adatfelvétel, nagyjából a hazaival egyidejűleg. A budapesti adatgyűjtésben 150 szociális intézmény vett részt, és a február 3-i felmérés sorozattól némiképp eltérően a nappali melegedők és családok átmeneti otthonai ügyfeleit is bevontuk a kérdésbe. Budapest belvárosában 115 önkéntes és az utcai gondozó szolgálatok bevonásával közterületi számlálás zajlott, melynek az elsődleges eredményei [itt](#) érhetőek el. 2025 októberében is tervezzük a számlálás és a kérdőíves vizsgálat megismétlését, Magyarországon Budapest mellett Debrecenben is.

Házirendek megújítása – Rövid házirendek

A Befogadó BMSZKI program egyik fontos vállalása volt, hogy megújítsuk Házirendjeinket. A folyamat lezárásaként 2023 év végére elkészültek az aktualizált, az érdekképviselési jogokat erősebben kihangsúlyozó szabályozók, melyek véleményezésében ügyfeleink, a Fenntartó munkatársai, Ellátottjogi képviselő, valamint jogvédő szervezetek is közreműködtek. A házirendek megújításával kapcsolatban azonban felmerült egy újabb szempont is, mégpedig, hogy a sokszor bonyolult, jogi kifejezésektől hemzseggő szabályozók könnyebben érthető, egyszerűsített formában is elérhetőek legyenek ügyfeleink számára. Ezért 2024 tavaszán a Módszertani Iroda kollégái a könnyen érthető kommunikáció alapelvei mentén – a telephelyek munkatársainak bevonásával – elkezdtek átírni és jelentősen lecsökkenteni a Házirendek szövegét. A többkörös egyeztetések során decemberre elkészültek a rövid, jellemzően 3-4 oldalas házirend tervezetek, melyeket minden ellátási formát igénybe vevő, így melegedőket látogató, éjjeli menedékhelyeken és átmeneti szállásokon lakó – ügyfelekkel is átbeszéltünk, kiscsoportos formában. Az ügyfelek visszajelzéseit is

¹ Az ösztöndíj programot a Fővárosi Önkormányzat biztosítja. Célja, hogy az ösztöndíjas felsőoktatási hallgatók bepillantassanak a fővárosi cégek és intézmények tevékenységébe, megismerjék azok működését, gyakorlati tapasztalatot szerezzenek, továbbá segítsék a fogadó intézményt kutatói közreműködésükkel.

figyelembe véve készítettük el a végleges tervezeteket, melyeket a Fenntartó jóváhagyását követően, 2025 év elején tudunk véglegesíteni és továbbküldeni a telephelyeknek.

Munkatársaink visszajelzéseit figyelembe véve a tavasz folyamán olyan világos és könnyen beazonosítható infografikai megoldásokat tartalmazó plakátokat szeretnénk tervez(tet)ni, melyek a legegyszerűbb módon szemléltetik az alapvető szabályokat.